

ალი ჰუსეინ ჰასან

**ოლუზური მოღმის ხალხთა
(თურქეთი, აზერბაიჯანი და ერაყის თურქმენები)
ანექლოტების ენა, სატირა და იუმორი**

ოლუზური ფოლკლორის ერთ-ერთი ჟანრია ანექლოტი. ენა, სატირა და იუმორი ანექლოტის მთავარი შემადგენელი კომპონენტებია.

ოლუზური მოღმის ხალხთა ანექლოტების ენა პირდაპირი, გულწრფელი და ადვილად გასაგებია. ანექლოტები, უმთავრესად, აწმყო-მყოფადი და წარსული დროით გადმოიცემა. ოლუზური ანექლოტებისათვის დამახასიათებელია დიალოგით თხრობა. დიალოგების მიზანი მოკლე ფორმით, თხრობის გაგრძელების არიდებით ანექლოტის მკითხველამდე მიტანაა. თვალშისაცემია ოლუზური მოღმის ხალხთა დიალექტებზე გადმოცემული ანექლოტების სიჭრელე.

სატირა ანექლოტის ერთ-ერთი მთავარი შემადგენელი ნაწილია. ზოგჯერ მთქმელი ანექლოტს გესლიანი, დამცინავი და ღვარძლიანი სიტყვებით გადმოსცემს და ამით უპირისპირდება უსიამოვნო მოვლენას თუ სიტუაციას. სატირა ხერხია, რომელიც ცუდ მხარეს "შემოვლითი გზით" აჩვენებს.

ანექლოტის ფუნქცია გაცინება და დაცინვაა, ზოგი ანექლოტით მოგვრილი სიცილი დარდის გაქარვება, გულის გადაყოლება, კეთილშობილი იუმორია, მაგრამ როცა ანექლოტი დასცინის ბოროტებას, ამხელს მას, ის უკვე იარაღია მის წინააღმდეგ საბრძოლველად.

სტატიაში წარმოდგენილია ანექლოტები, რომლებიც ოლუზური მოღმის ხალხების ისტორიულ წარსულს, თანამედროვეობას, სოციალურ და ყოფით პრობლემებს სატირულ-იუმორისტული ფორმით გადმოგვცემენ.

სტატიაში წარმოდგენილი ანექლოტების გმირები არიან: ხოჯა//მოლა ნასრედინი, ინჯილი ჩავუში, ბექრი მუსტაფა, თემელი, დურსუნი (თურქეთი), ბეჰლულდა ნენდე, თემურ ლენგი, ქულუმაი (აზერბაიჯანი) და ა.შ.

ALI HUSSEIN HASSAN

OĞUZ TOPLUMUN (Türkiye, Azerbaycan ve Irak Türkmenleri) FİKRALARINDA DİL, HICIV VE MIZAH

Türk folkloru, fıkra yönden oldukça zengindir. Bu zenginlikte fıkraların büyük yeri vardır. Bugün fıkra deyince aklımıza Nasreddin Hoca, Temel, Dursun vb. gibi herkesçe bilinen tipler aklımıza gelmektedir. Ünlü tiplerin yanında daha küçük bölgelerde bilinen bölgesel ve mahallî tipler de yaşamaktadırlar. İnsanları bazen güldürmek ve eğlendirmek; bazen de düşündürmek ve ders vermek amacıyla anlatılan, genellikle gerçek olaylara dayanan, kısa nesir şeklindeki halk anlatımlarımızı *fıkra* diye tanımlayabiliriz. Günlük hayatımızda konuşmamıza renk katmak; karşımızdaki dinleyici kitlesini uyarmak ve eğlendirmek amacıyla sık sık fıkra anlatma yoluna gideriz. Fıkra anlatırken içinde bulunduğumuz ortama vereceğimiz mesajın içeriği, fıkranın mizahî veya hiciv yönünün belirlenmesinde etkili olacaktır. Fıkranın üzerinde bilimsel çalışmaların yoğunlaşması 1950'li yıllardan sonraya rastlanır (Gönen 2009: 1). Fıkralar üzerinde birçok araştırmacı ve bilim adamı çalışmıştır: Pertev Naili Boratav, Şükrü Elçin, Şükrü Kurgan, Dursun Yıldırım, Saim Sakaoğlu vb.

Prof. Sakaoğlu, ünlü fıkra tipimiz Nasreddin Hoca ile ilgili birçok makale ve bildiri kaleme almıştır. O, "Ben, fıkra dinlemeyi Orta Anadolu'muzun ak sakallı delikanlısı Nasreddin Hoca'mızın nükteleriyle sevmeye başladım." (Sakaoğlu 2009:) Diyerek Nasreddin Hoca fıkralarının kendisi üzerinde yaptığı etkiyi dile getirmiştir. Ayrıca, Sakaoğlu'nun Konyalı olması Nasreddin Hoca ile ilgilenmesinin bir diğer sebebidir. Sakaoğlu'nun Nasreddin Hoca ile ilgili makalelerinin bazıları Nasreddin Hoca'ya atılan çamurları temizleme gayretini taşımaktadır. Bu yazılar ayrıca; hocalık kurumunun toplumdaki yerine uygun düşmeyen ve hatta bir insana yakışmayacak davranışları, Nasreddin Hoca'nın fıkralarında karşımıza kasıtlı olarak çıkarılara gerçekleri göstermek amacı gütmektedir.

Oğuz fıkralarının dili Türk dünyasının ayrılmaz parçası olmuştur. Oğuz fıkra lehçesi, bir Türk dünya kurarı. Bunun için de fıkra sanatı, uygun bir dil ve üslup kullanmak zorundadır. Fıkralar halk dili ve günlük konuşma dilinden beslenmiş, yerel dildeki sözcük, deyim, atasözü ve tamlamalarla zenginleştirilmiştir. Fıkralarda sade bir halk dilinin kullanıldığı görülür. Fıkralar genellikle anonimdir ve pek az eserin yazarı bilinmektedir.

Karadenizlilerin fıkra kişilerinden biri Laz karakteridir. Laz aptal ve komik çerçevesinde bir fıkra karakteri olarak kullanılmaktadır. Temel karakteri Karadenizlinin arasında bir orta zekası, karakteri ve olayları dayanarak, kendine özgü bir komik ya mizah anlayışına sahip olmaktadır. Temel, modern Türk folkloru içerisinde yaşamayı Karadenizlilerin orta sınıf halkını temsil etmektedir. Karadeniz fıkralarında geçen diğer kahramanlarının Temel, Dursun, İdris, Yunus, Fadime... vs. gibi isimler de değişiyor. Bazı

bulunan görüşlere göre, Temel fıkraları günümüzde temel fıkra kaynağından uzaklaşmış durumdadır, daha fazla medeniyet kültürü tarafından yaratılan mizah ürünleri kapsamına girmiştir.

Azerbaycan Türkçesi'nin özellikleri, XIII. ve XIV. yüzyıllarda doğmaya başlar. Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi birlikte mütalâa edilmektedir. Dil özellikleri yönüyle Anadolu Türkçesinden farklı gibi gösterilen unsurlar aslında her iki Türkçe'de de aynıdır. Azerbaycan latifelerinde kullanılan şive genel olarak yerel şivedir. Coğrafi bakımından bütün milletlerin latifelerinin şekillenmesinde Azerbaycan Türkçesi önemli rol oynamıştır. Nüktelerde göze çarpan, özel bir dil, lehçe ve şivesi kullanılmasıdır.

Araştırmacılara göre Azerbaycan latifeleri iller arasında farklı şivelerle ile yayılmış ve söylenmiştir. Dolayısıyla latifelerde, Molla Nasreddin ve Behlül Deneme ve diğeri aynı lehçelerle söylenmiştir. Azerbaycan lehçesi Türkiye Türkçesinden farklı bir lehçeyle söylenmiştir. Azerbaycan dilinde üç dili özelliği (Osmanlıca, Farsça ve Arapça) bulunur. Azerbaycan Rus işgali altında kaldığı için Rus fonetiğinden de etkilenmiştir.

Irak Türkmen Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesi ağızları arasında geniş bir benzerlik bulunmaktadır. Bu üç bölgenin dil özellikleri lehçe ve şive bakımından birbirine benzemektedir. Irak Türkmenlerin dil özellikleri Kerkük toplumu arasında yayılan nüktelerde yansımıştır. Kerkük lehçesi, Azerbaycan dilinden ziyade İran Tebriz diline daha benzerdir.

Fıkraları sözlü bir edebiyat olduğu için, fıkrada kullanılan sözcükler halk dilinden çıkan terimler ve sözlerdir. Aynı zamanda fıkralarda da türlü Arapça ve Farsça terimler kullanılmıştır. Oğuz Türkçesi bu nüfuzun dışında kalmamıştır.

Irak Türkmenlerinin fıkralarında da tarih canlılığını sürdürülmüştür. Fıkralarındaki sözcükler Kerkük lehçesinin özelliği korunabilmiştir.

Kuzey Irak'taki etnik dokunun Türklerden bir görünüş kazandığı ve egemen topluluğun Türkler olduğu biliniyor. Irak Kerkük Türkmenleri Osmanlı Devletin coğrafyasından bir parça olarak, Osmanlı yazısına rastlanmıştır. Kerkük nüktelerin dil özelliği Osmanlı yazısı ile kayıt edilmiştir. Nüktelerde geçen sözcükler, Türkçe, Arapça ve Farsça'dan oluşmaktadır. Arapçakelimeler Fars yoluyla girmiştir.

Hiciv kelimesi, Arapça'dan türemiştir. Fıkralarda başlangıçtan itibaren ironik anlatım tutumu ve bunu ortaya çıkarmak için kullanılan hiciv teknikleri görülür. Fıkra olayın ironik anlayışı içerir ise onun baş komponent hicivdir. Oğuz fıkralarda hiciv ve mizah coğrafi bölgesine göredir. Karadeniz fıkralarında ehali ve onların işlevi komik şekilde verilmiştir. Bektaşî fıkralarında hiciv ve mizah kısa ve yumuşatıcı şekilde aktarılmıştır. Bazen bizzat Hoca bile komik dirimuna düşüp alayıcı şekline gelmiştir. Hoca//Molla sinkretik karakterdir. O bazen çokakıldır, bazen ise aptal durumuna gelmiştir, ama her zaman ironik ve komik anlayışlıdır. "Hoca'ya sormuşlaryeni ay doğduğunda eskisine ne yaparlar? Hoca – Kesip yıldız yaparlar – cevap vermiş" (Eski Şehir Belediyesi 2013:20).

Karadeniz fıkralarında, deniz hayatı hakkında yazılan olaylar anlatılmaktadır. Deniz kıyılarında yayılan köyler ve meslekler hakkında hiciv temaları yoğunlaşmıştır. Bektaşî fıkralarına baktığımızda ise, hiç bir kişinin yüzünü kızartacak fıkralar olmadığı görülür; işbu fıkralar ince, hiciv içeren fıkralardır. Özellikle Bektaşî fıkraları dine fazla bağlı olmak üzere, bağınazlıkla, tutuculukla ilgili hicivler içerir.

Hoca'nın fıkralarında değişik hiciv konuları buluruz. Azerbaycan letifelerinde ise hiciv tarzının açıkça eğitici bir yönünün olduğu görülür.

Irak Türkmenlerin halk biliminde ise hiciv önemli bir yertutmaktadır. Nüktelerde kullanılan hiciv sanatında dünya görüşleri, yaşam biçimleri, doğumdan ölüme kadar geçen hayat evreleri, hikmetleri, sevinç ve hüznü bulabilmek mümkündür. En hicivli nükte teması Irak Kerkük Türkmenlerin nükteleridir. İşte bu nükteler gerçek olaylarla ilgili yazıldığı için, derin bir hicive sahiptir: "Cimrinin Hesabı", "Fitne", "Her Güzelin Aybı Olur", "Görmemiş" v.s. Irak Kerkük Türkmenlerin nüktelerinde çeşitli hiciv temaları şunlardır: Allah, ezan, namaz, iftar, fitne, namus, küfür, hasta, hırsız, borç, kıyamet, kazı, cimrilik, vs.

Mizah, Arapça'dan Türkçe'ye geçmiş bir sözcüktür. Oğuz toplumun fıkralarında mizah 13.yy. itibarıyla siyasî, iktisadî, sosyal ve dinî yönlerden ortaya konulmuştur. Mizah kişi ve toplum arasındaki komik ortam hazırlamasını sağlamıştır. Mizah hicivden farklı olarak, saldırmadan daha yumuşatarak dile geritilmiştir. Böylece komik durumun oluşturulmasına yardımcı oluyor.

"Hoca bir gün bir ehre gidip pazara geçmiş. Adamın biri bugün günlerden hangisidir diye ısrar etmiş. Hoca - Ne bileyim oğlum, bu şehirde ilk kez gelmişim ve günler hakkında hiçbir şey bilemem. Eğer buralı kişiye sorsan iyi olur - cevap vermiş" (Kevseroğlu 1969 :7).

Fıkraların çoğu sosyal problemler içermektedir. Yoksulluk ve fakirlik hafif bir dille aktarılmıştır.

"Bu adam babasıyla beraber gezerken sokakta cenaze merasımı gördü. Bu adam babasına cenazenin nereye götürdüğünü sordu.

Babası:

- Cenaze öyle yere götürüyorlar ki nerde ne yemek, ne içmek, ne giyinecek şey yok, yani hiçbir şey yok deyince, bu adam:

- Aman babacığım, bizim evimize getirmesinler, - korkudan bağırmış" (Dmitryev 1928:13).

Mizah, kişinin kendi kendine veya başka kişilerle derin ilşkiler kurmak için komik bir ortam hazırlamasıdır. Mizah gelenek ve kuralların sorgulanmasında önemli bir rol oynar ve mizahın iki amacı vardır: Saldırma ve savunma. Mizahın bir sanat olarak, siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkisi vardır.

Fıkralarda sosyal mizah önemli bir yer tutmaktadır. Fıkralarda topluma sosyal ve psikolojik birlik, dostluk, kardeşlik, hoşgörü, sevgi, saygı, sabır mesajları veren şahsiyetlerin başında Nasreddin Hoca vebaşka karakterler yaratılmıştır. Türkiye toplumunun fıkralarında sosyal mizah, toplumun her yönünü esprili bir şekilde işlenmiştir. Irak Türkmen nüktelerinde ise kendine özgü en güçlü örnekleri sosyal mizah adı verilen nesir ve nesir ile manzum şiir nükteleriyle sunulmuştur.

Osmanlı devrinde padişahların güncel hayatları ve halkla ilişkilerini fıkralar sanatında komik bir tarzla sunulmaktadır. Bu konu ilgili İncili Çavuş fıkraları çok meşhurdur. İncili Çavuş türk-mizah önemli simalarından birisidir. Esas adı Mustafa Çavuş'tur. 16. y.y ikinci yarısı ile 17. y.y ilk yarısında, I. Sultan Ahmet döneminde yaşamıştır. İncili Çavuş fıkraları genellikle saray ve sarayda çalışan şahıslara ve özellikle Padişah ile ilgilidir. Mesela "Aman Padişahım" fıkrası örnek olarak getirebiliriz:

“İncili, padişahın emir üzerine vezirlerden birinin taklidini yaparak padişahı eğlendirmiş.

Bunu duyan vezir kızgın:

“İnciliyle bir ders vereyim de aleme ibret olsun!...” demiş.

Can derdine düşen İncili, padişaha durumu anlatmış.

Padişah:

“Hele sana dokunsun da göreyim! Ben de onu asarım!...” deyince,

İncili:

“Aman padişahım, o beni öldürmeden siz onu asarsanız olmaz mı?”(Ermış 1999: 84-86)

Cumhuriyet döneminde de çok fıkra yazılmıştır. Mesela fıkra “Uşaklık” bunun göstergesidir:

“Atatürk, Dolmabahçe Sarayında misafir bir devlet başkanı şerefine yemek veriyordu. Garson elinde yemek dolu tepsiyle gelirken ayağı takıldı ve tepsi olduğu gibi yabancı devlet başkanının kucacağına döküldü. Ortalık bir anda karıştı. Herkes Atatürkün ne tepki vereceğini beklemeye başladı. O, beklenenin aksine garsona hiç kızmadı, devlet başkanına dönüp oldukça sakin bir sesle şunları söyledi; Ekselansları kusura bakmayınız, ben bu millete her şeyi öğrettim de bir uşaklık etmesini öğretemedim! “(Yücübaş 1983:35).

Azerbaycan’ın latifelerinde ise eski ve yeni çağ devleti ve liderleri espi bir mizah kavramda sunmaktadır. Bunun üzerine fıkra “Yehudinın Zekası” getirebiliriz:

“Telgraf: “Moskova. Kreml. Lenine. Yoldeş Lenin, fakir yehudiye yardım edin “. Ertesi gün Rabinoviçi gereken yere çağırırılar:

- Aklın başında mıdır? Lenin birkaç yıldır öldü?

- Eşşi, ne zaman size gerekir, Lenin daima diridir, fakir yehudiye gerektiğinde diyorsunuz çoktan öldü”(Refiq G. <http://kayzen.az/blog/letife/3413/stalin>).

Irak Kerkük Türkmenlerin nüktelerinde siyasi mizahın doğuşu ve gelişimi, cumhuriyetten itibaren başlamıştır. Bu sürede Türkmenler hakkında yaşanan acı bir katliam olayı üzerine siyasi nükteler yaratılmıştır. Esat NAİB’in ve KEVSEROĞU’nun nüktelerinde siyasi mizah temaları bu duruma güzel birer örneklerdir. Mesele “Yanlış Şöhret” bir mizah fıkrası olarak ifade ermektedir:

“Eskiden Kerkük’ün Koriya semtinde oturanlara derlerdi. Git, gide bu şöhret almış yürümüş, bazı da gülmüş konusu olduğundan Koriya’lıların hoşuna gitmez olmuştu. O sırada Erbil’li Abdulrazzak Ağa Kerkük’e gelir. Koriya’ya Sarıkehya’lı İzzet Paşaya mısafır olur.

Bunların ikiside suhbetli hoş, nükteçi kimseleri, ziyarete gelmiş olan Kerkük’ün o günkü semizce ve kanı ağır Kazısı, gittikten sonra Abdulrazzak Ağa, Paşaya?(Paşa Koriya’lılara sığır eti yenler denlemesi megerse yanlış bir şühret ve haksız bir iftiraymış.... eger doğru olmuş olsaydı, buya bisili Kazının şimdiye kader yenmiş olması lazım gelirdi)

Birsimi canabaza kasap kitmiş

Öyle görmüş de sağır zan etmiş” (Naib 1973: 25-26)

Kara mizah espi ve hiciv türlerinden biridir. Kara mizah yöntem olarak ironiyi kullanır. Genellikle ele alınan konular şöyle sıralanabilir: cinayet, ölüm, hastalık, savaş v.s.

Kara mizahı hiciv ve yergiden ayırmak zordur, ancak yergi çok daha acımasızdır. Nasreddin Hoca, Timur Leng, Bektaşî, Temel, Dursun fıkralarında kara mizah tarzı açıkça görünür. Şöyledir mesela fıkrada “Cehennem”:

“Vakti ve zamanı gelmiş, Temel ölüp ahirete göçmüş. Günahları bir hayli yüklü olduğu için de zebaniler, onu tekme döverek cehenneme buyur ederken, Temel kendisini dövenlere şöyle seslenmiş: “Bana bakın. Böyle yaparsınız buraya hiç kimse gelmez ha!”

Fıkralarda Nasreddin Hoca ve Timur Leng arasında geçen dialoglarda Timur’un haksız davranışı ve aynı zamanda yaptığı zulümler Moğul karakter ve liderlik anlayışını da göstermektedir. “Timur Lenk ve Ahiret” fıkrası iyi bir örnek verebilir:

“Timur Lenk, bir gün Hoca’ya sormu°:

- Acaba ahirette bizim mekânımız neresi olacak? Cennet mi, yoksa cehennem mi? Hoca, hemen kendini toplamış:

- Mübarek kalbinizi böyle şeylerle meşgul etmeyin, padişahım demiş.

Cennete gidip de ne yapacaksınız? Hülagü ve Cengiz gibi çok büyük hükümdarlar hep cehennem ehlidirler. Sizin gibi bir padişah onlardan aşağıkalır mı ki, cennete gitsin? demiş” (Rahmankulov 1997: 279).

Bu konuyla ilgili başka fıkralar da vardır: “En Korkunç Dilenci”, “Timur’un Suali”, “Kim Getirir Mutsuzluğu”, “Timur’un Rumuzu” v.s.

Bektaşî fıkralarında cennet, cehennem, kıyamet, kefen, kötülük, iyilik ve ölüm gibi temalar geçmektedir. Bektaş fıkralarında kara mizah gibi konular manzum şiir tarzda yazılmıştır.

Azerbaycan ve Irak Türkmen fıkralarında kara mizah sanatı açıkça görünür. Oğuz fıkralarında kara mizahın amacı, hiciv tarzıyla anlatarak topluma ders vermektir.

Türkiye, Azerbaycan ve Irak Türkmenlerin sosyal mizah konuları eşittir ama Türkiye’de dini yöne daha fazla önem verilmiştir. Zira Bektaşî ve Mevlevî tarikatları olarak din olayları daha fazla bulunmaktadır. Siyasi mizah olarak, bu ülkelerde tarih boyunca baskı, zulüm ve haksızlık yaşanmış, dolayısıyla bu durumlar fıkralara da yansımıştır. Kara mizah ise yaratıcılık bir tarzla sunmuştur. Kıyamet, cennet, cehennem ve ölüm gibi temalar ironi ve komik bir anlamda dile gelmiştir.

Fıkraların çabuk yaygınlaşmasına devletler arası sınır engel olamıyor. İşte o zaman dil, karakterler ve olay değişiyor, ama üslup tarzı değişmez.

Kaynaklar

ARASLI 2004-ARASALI H. (2004). Molla Nasreddin Latifeleri, Baku, Önder Yayınevi.

DMITRIYEV 1928-Äièòğèää Í. Ê. (1928). Bu Adam. Íñlâîñèèè òàèñò ñî ñèîâàğâî. Êâîèîâğââ: Êçââîèâ Êâîèîâğââñèîâî Âîñòî-ñâî Êîñòèòòòâ.

ERMİŞ 1996-ERMİŞ K. (1996), Ne Güzel Dünya Tarihinden Fıkralar, İstanbul, GÜN Yayınevi.

Eski Şehir Belediyesi, Eski Şehir Valiliği (2013), Türkiye, Akşehir, BABKA Yayınevi.

GÖNEN 2009- GÖNEN S.(2009). PROF. DR. SAİM SAKAOĞLU'NUN FIKRA İLE İLGİLİ ÇALIŞMALARININ BİBLİYOGRAFYASI, Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi.

KEVSEROĞLU 1969-KEVSEROĞLU N. (1969). Nesreddin Hoca, Irak-Kerkük, Cumhuriyet Yayınevi.

NAİB 1973-NAİB E. (1973).Kerkük Nükteleri, Bağdat, Tadamun Basımevi.

RAHMANKULOV 1997-RAHMANKULOV F. (1997). “Türkmen Mizahı ve Nasreddin Hoca”. Uluslararası Nasreddin Hoca Bilgi Şöleni (Sempozyumu) Bildirileri. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yay. 203-209.

SAKAOĞLU 2009-SAKAOĞLU A. (2009). Nasreddin Hoca. Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

YÜCEBAŞ 2004-YÜCEBAŞ H.(2004). Türk Mizahçıları Nükteleri ve şairleri, L&M Yayınevi.

(Refiq G. <http://kayzen.az/blog/letife/3413/stalin>).

ALI HUSSEIN HASSAN

LANGUAGE, SATIRE AND HUMOUR OF THE JOKES OF THE PEOPLES OF OGHUZ DESCENT

One of genres folklore of the peoples of Oghuz Descent is the joke. Language, satire and humor are main components of the joke.

Jokes language of these people is simple straightforward, sincere and easy to understand. Mainly the jokes are represented of present-future and past time. The Oghuz jokes are characterized by a dialogue telling form. The purpose of the dialogues is to fetch up the to joke the readers in short form, with avoiding the narrative continuity. It is obvious the diversity of jokes in Oghuz peoples' dialects.

Satire - one of the main components of the joke. Sometimes the joke is told with wicked, venomous, mocking words confronted an unpleasant event or situation. Satire is the way of showing the bad side, “bypass route”. The function of a joke is to make laugh and making fun. Some Jokes bring sorrows away. It is a noble humor but when a joke is making fun of evil it has already become a tool in the fight against it.

In the report presents the jokes of the historical past and the everyday problems of modern life in Satires - comic form.

Is reviewed the some jokes about Hodja/Molla Nasreddin, Yñcili Çavuş, Bekri Mustafa Temel, Dursun (Turkey), Behlül Danende, Tamerlane, Qulu Bayida (Azerbaijan), and others.